

Fall November 19, 2014

ظهور پيدايش قدرت هاى ن هادى در دولت
ايران و تأثير آن در مذاكرات با ايالات
متحد

Ahmed E SOUAIAIA

ظهور پیدایش قدرت های نهادی در دولت ایران و تأثیر آن در مذاکرات با ایالات متحده

* أحمد سوايعة

در آستانه تصاحب قدرت در سنا و همچنین افزایش کنترل در کنگره ایالات متحده توسط جمهوری خواهان، روزنامه وال استریت با استناد به يك منبع ناشناس می نویسد که رئیس جمهور اوباما يك "نامه محرمانه" به رهبریت جمهوری اسلامی ایران فرستاده است.

مقامات ایران با تأمل دریافت این نامه را تأیید نمودند. اعلام رسمی نهایتاً از طرف علی شمخانی، دبیر کل شورای عالی امنیت ملی صورت گرفت.

شمخانی، دریا سالار اسبق، که در حال حاضر ریاست يك مجمع قدرتمند ناظر بر سیاستهای دفاعی که شامل سیزده نماینده عضو از بخشها و سازمانهای مختلف دولتی می باشد، گفت که ایران به نامه رئیس جمهور اوباما که در ضمن اولین نامه از این نوع نیز نمی باشد جواب داده است. ایشان همچنین خاطر نشان کرده که "لحن نامه بنظر سازنده بوده چرا که مبادرتی در دخالت در امور داخلی کشور ننموده است." قابل ذکر است که این تأیید بعد از دوره مهم مذاکرات بین دیپلماتهای تراز اول عمارات متحده، ایران، و ایالات متحده که در مسقط عمان انجام شد صورت گرفته است. ارسال این نامه خصوصاً که اولین نامه نیز نمیباشد نباید اهمیت خاصی داشته باشد. اما به چندین دلیل واجد اهمیت است.

۱- اگر چه نامه رئیس جمهور اوباما خطاب به رهبر جمهوری اسلامی ایران سید علی خامنه ای (عنوان رسمی نامه رهبر انقلاب میباشد) که همزمان با مرخصی ایشان از بیمارستان پس از يك عمل جراحی بوده، اما جواب نامه از سوی شورای عالی امنیت ملی صادر شده است. این واقعیت که به جای دفتر رهبری یا دفتر ریاست جمهوری شورای عالی امنیت ملی اقدام به ارسال جوابیه نموده اشاره گر دو مطلب می باشد: حائز اهمیت بودن محتوای نامه (در رابطه با امنیت ملی) و همچنین رشد قدرت اهرم های قانونی در دولت. بدون شك رهبر دارای قدرتمندی و نفوذ زیادی است. اما با توجه به این که جوابیه اندك زمانی پس از معالجه سرطان رهبر صادر شده مشخص می کند که ایران با يك موضع گیری قوی اعلام میکند که امور مربوط به امنیت ملی و سیاستهای خارجی کشور به وسیله يك فرد، هر قدر بالا مقام و تکریم شده، تصمیم گیری نشده و تنها از طریق سازمانهای زیصلاح انجام میگیرد. ظهور اهرمهای قانونی در دولت ایران معنایی دوگانه به ارمغان می آورد. از يك سو پیدایش این اهرم ها بدین معنا است که در صورت رسیدن به يك قرار داد که از طرف بخشهای مختلف دولتی مورد تأیید قرار گرفته است، چنین قراردادی مورد حمایت يك سیستم دولتی پایدار قرار خواهد گرفت. از سوی دیگر، ظهور اهرم ها بدین معنا است که غرب نمیتواند به امید به

روی کار آمدن يك رهبر جديد " میانه رو" بعد از خامنه ای منتظر بماند. به بیانی دیگر، سیاست فعلی ایران در امور خارجی و دفاع ملی تا نسل های آینده نیز ادامه خواهد داشت.

۲- نامه رئیس جمهور اوپاما بیانگر يك جهت گیری معکوس است- خصوصاً که نامه تنها چنین روز قبل از انتخابات کنگره جديد ارسال شده است. حتی اگر رئیس جمهور اوپاما آمادگی خود را برای شروع يك فصل جديد با ایران اعلام کرده باشد، رهبریت ایران بنظر میرسد که علاقمند به تعهد اصولی امریکا در مورد مذاکرات هسته ای، تحریم ها، و مبارزه با تروریسم باشد. مطلب فوق الذکر خصوصاً در مذاکرات عمان که مقامات ایرانی اصرار داشتند که هر گونه قرارداد نهایی در مورد مسائل هسته ای باید شامل حذف کلیه تحریمات، منجمله تحریماتی که از طرف کنگره تحمیل شده نیز باشد واضح بود.

۳- در گذشته، استدلال دولت ایالات متحده بر این مبنا بوده که چهره های تند رو در دولت ایران مسبب تلاش های ناموفق در رسیدن به يك توافقنامه در مذاکرات بوده اند. با سرکار آمدن رئیس جمهور " میانه رو" جديد و تعهد رهبر " تند رو" در ادامه مذاکرات، در حال حاضر تغییر در رهبریت ایالات متحده فعالیتهای رئیس جمهور را با خطر شکست مواجه نموده است. به بیانی دیگر، اگر رئیس جمهور اوپاما نتواند به يك قرارداد تا موعد ۲۳ نوامبر که به سرعت نزدیک میشود برسد، کنگره جديد ممکن است وجهه اطمینان بخش معمول دولت امریکا را تبدیل به يك چهره تاریخی کند.

۴- از زمان عقد توافق نامه موقت بین ایران و گروه ۵+۱

حدوداً یکسال قبل، ایران مقداری از دارایی های ضبط شده خود را دریافت نموده، به تحقیقات و توسعه هسته ای خود بدون غنی سازی اورانیوم ادامه داده، و تعدادی قرارداد تجاری و اقتصادی با چندین کمپانی خارجی، از جمله اروپایی، انعقاد نموده است. اکثر این قراردادها به نوعی منعقد شده اند که تاثیر تحریمات فعلی و آینده غرب را کم اثر می کند. به عبارت دیگر، چه قراردادی به امضاء برسد چه نرسد، ایران در موقعیت بهتری در مقایسه با زمان قبل از عقد موافقت نامه موقت خواهد بود. حفظ تحریمات فعلی و تحمیل تحریمات جديد توسط دولت ایالات متحده مانند بریدن شاخه زیر پا میباشد. چرا که افراد و شرکتهای امریکایی را از شرکت در موقعیتهایی که قرارداد موقت ایجاد کرده محروم خواهد کرد.

سیاست گذاران ایالات متحده در برخورد با کشورهای خاور میانه همواره با کشورهایی در گیر بودند که فاقد يك سیستم تثبیت شده دولتی بوده اند. در گذشته هر زمان که دولت ایالات متحده مایل به انجام کاری توسط یکی از کشورهای خاور میانه بود، از شاه، امیر، یا شیخ ان کشور در خواست فتواییه در مورد خاص مورد نظر خود را میکرد. پدیدار شدن يك سیستم اهرم دار دولتی در ایران ایجاد يك استراتژی جديد در مورد سیاست خارجی در خاور میانه برای ایالات متحده را ملزم کرده است.

گذشته از تغییر در استراتژی، هم ایالات متحده و هم ایران باید شکایات دو طرفه از یکدیگر را با حفظ احترام اعلام و به حل و فصل ان اقدام کنند. بدرستی، ایران لیست بلندی از دخالتهای ایالات متحده در امور داخلی، تا سرنگون

کردن دولتهای انتخابی، تا جانبداری از شاه، تا حمایت از صدام در طول هشت سال جنگ ویرانگر، تا سرنگونی هواپیمای مسافری خود را دارد. از آن طرف نیز ایالات متحده میتواند تقاضا کند که ایران دست از تجلیل از حمله به سفارت و مسئله گروگان گیری بردارد. امید است که با اعلام شکایات از دو طرف و با حفظ احترام متقابل بتوان مذاکرات را به مرحله ای رساند که دو کشور بتوانند در حل مسائل مهمی که پیش از پیش منطقه و جهان را تهدید می کند همکاری کنند.

* پروفیسور احمد سواپیه استاد دانشگاه ایووا می باشد. کتاب اخیر ایشان، [Anatomy of Dissent in Islamic Societies](#) به بررسی تاریخی و نظری نهضت ها و عقاید متد از آغاز اسلام می پردازد نکته نظرات بیان شده تنها نظرات مؤلف میباشد که در مورد موضوعات مورد علاقه عمومی صحبت می کند. نظرات مؤلف ارتباطی با دانشگاه ایووا و سازمانهای وابسته ندارد.

